

SÖKANDE

1. Taxi Kurir i Göteborg AB, 556425-0859 mål nr 6425-15
Åbäcksgatan 6
431 67 Mölndal

2. Taxi T2 AB, 556673-3779 mål nr 6427-15
Åbäcksgatan 6A
431 67 Mölndal

3. Sandarna Transporter AB, 556493-1177 mål nr 6447-15

Ombud för 3: Advokaterna Caroline Khattar Boström och Sylvia Lindén
Baker & McKenzie Advokatbyrå
Box 180
101 23 Stockholm

MOTPARTER

1. Göteborgs Stad Färdtjänstnämnden

Ombud för 1: Advokat Helena Rosén-Andersson och jur.kand. Hanna
Lundqvist
Advokatfirman Lindahl KB
Box 11911
404 39 Göteborg

2. Taxi Göteborg
Ekonomisk förening, 757200-4351 mål nr 6425-15 och 6427-15

Ombud för 2: Advokat Olof Jisland och jur. kand. Karin Wallman
Advokatfirman Vinge KB
Box 11025
404 21 Göteborg

3. Göteborgs Buss AB, 556584-4346 mål nr 6427-15 och 6447-15

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

KONKURRENSVERKET	
2015-10-20	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten förordnar upphandlingen avseende delområdena 42-45 samt 51 i mål nr 6425-15 ska göras om.

Förvaltningsrätten förordnar att upphandlingen avseende delområdena 39-41 och 49 i mål nr 6427-15 ska göras om.

Förvaltningsrätten förordnar att upphandlingen inte får avslutas förrän rättelse har gjorts genom ny anbudsutvärdering avseende delområdena 2-3, 11, 13, 15, 20-23, 31-32 samt 34 i mål nr 6447-15. Vid dessa anbudsutvärderingar ska anbud från Göteborgs Buss, Taxi Göteborg och Taxi Kurir i förekommande fall inte beaktas.

Innehåll

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.	4
Taxi Kurir (mål nr 6425-15) – delområdena 42 – 45 och 51.....	4
Taxi T2 (mål nr 6427-15) - delområdena 39– 41 och 49	4
Sandarna (mål nr 6447-15) – delområdena 2–3, 11, 13, 15, 20– 23, 31– 32 och 34.....	4
Nämnden.....	4
SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE	5
Förfrågningsunderlag.....	5
Taxi Kurir (mål nr 6425-15) – delområdena 42 – 45 och 51.....	7
<i>Förvaltningsrätten gör följande bedömning</i>	9
Taxi T2 (mål nr 6427-15) - delområdena 39–41 och 49	11
<i>Förvaltningsrätten gör följande bedömning</i>	14
Sandarna (mål nr 6447-15) – delområdena 2–3, 11, 13, 15, 20– 23, 31– 32 och 34.....	16
<i>Förvaltningsrätten gör följande bedömning</i>	25
HUR MAN ÖVERKLAGAR	29

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Göteborgs Stad Färdtjänstnämnden (nämnden) genomför en ramavtalsupphandling avseende service- och uppdragsresor. Ramavtalet omfattar 52 delområden.

Taxi Kurir (mål nr 6425-15) – delområdena 42 – 45 och 51

Taxi Kurir i Göteborg AB (Taxi Kurir) yrkar att delområdena ska rättas på så sätt att det vinnande anbudet från Taxi Göteborg ekonomisk förening (Taxi Göteborg) förkastas och att Taxi Kurir blir antagen som leverantör.

Taxi T2 (mål nr 6427-15) - delområdena 39 – 41 och 49

Taxi T2 AB (Taxi T2) yrkar att delområdena ska rättas på så sätt att Taxi Göteborgs anbud förkastas, att förkastandet av Taxi T2:s anbud ogiltigförklaras samt att Taxi T2 blir antagen som leverantör. I andra hand yrkas att delområde 49 görs om.

Sandarna (mål nr 6447-15) – delområdena 2 – 3, 11, 13, 15, 20 – 23, 31 – 32 och 34

Sandarna Transporter AB (Sandarna) yrkar att delområdena ska rättas på så sätt att Sandarna tilldelas kontrakt. Vid rättelsen ska nämnden bortse från anbuden från Göteborgs Buss AB (Göteborgs Buss), Taxi Göteborg samt Taxi Kurir.

Nämnden

Nämnden anser att samtliga yrkanden ska avslås.

SKÅLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas (1 kap. 9 § LOU).

Om den upphandlande myndigheten brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (16 kap. 6 § första stycket LOU).

Förfrågningsunderlag

Av förfrågningsunderlaget framgår bl.a. följande som är av intresse i målet.

3.1.5. Teknisk förmåga och kapacitet

...

Som bevis på teknisk förmåga och kapacitet ska de antal fordon som anbud lämnats på per delområde redovisas och bifogas i Fordonsförteckning bilaga 11.

Fordonsförteckningen ska tydligt ange vilka fordon som finns tillgängliga i dag, samt vilka fordon som avses att anskaffas. För fordon som avses att anskaffas ska Trafikföretaget ange de uppgifter som vid anbudstillfället är möjliga att ange, exempelvis fordonmodell.

Fordonsförteckningen ska innehålla minst lika många fordon som anbud lämnats på i bilaga 1 Pris & Produktion per delområde.

3.1.6. Organisation för utförande

Trafikföretaget ska beskriva hur man kommer att organisera och bemanna sin organisation så att de krav som ställs i Ramavtalet kommer att uppfyllas.

Följande ska beskrivas:

- Ledning och styrning
- Kommunikationsvägar med underentreprenörer
- Styrning, ledning och samordning av anlitate underentreprenörer
- Kommunikationsvägar med förare
- Rekrytering och utbildning av förare
- Reklamationshantering

3.1.7. Referensuppdrag

Leverantören och/eller dess eventuella underentreprenörer ska ha erfarenhet av likvärdigt uppdrag /.../. Erfarenheten visas genom att leverantören lämnar minst två referenser på likvärdiga uppdrag, antingen genom leverantörens egna uppdrag eller uppdrag som utförts av de underentreprenörer som leverantören avser att anlita för den aktuella upphandlingens genomförande.

/.../

Leverantören ska ange/bifoga förteckning med minst två [2] referensuppdrag avseende Leverantören med följande innehåll:

- En kort beskrivning av uppdraget och dess omfattning.

3.1.8. Kvalitetsledningssystem

Leverantören ska ha ett kvalitetsledningssystem enligt ISO 9001 eller likvärdigt, eller ett eget likvärdigt kvalitetsledningssystem.

Ett eget kvalitetsledningssystem ska minst innehålla följande:

Verksamhetsbeskrivning, en översikt över hur företagets verksamhet är uppbyggd och fungerar.

En införd kvalitetspolicy

Rutin för kompetensutveckling i kvalitetsfrågor för personalen

Rutin för registrering av myndighetskrav, beslut och föreskrifter som rör verksamheten

Rutin för hur underleverantörers arbete kvalitetsssäkras

Rutin för registrering och hantering av avvikelser och förbättringar

Årlig intern och/eller extern revision av kvalitetsledningssystemet.

/.../

Kvalitetsledningssystemet ska vara dokumenterat och på begäran kunna redovisas för Färdtjänsten/Upphandlingsbolaget. Bevis på att kravet om kvalitetsledningssystem är uppfyllt ska bifogas till anbudet och kan utgöras av:

- Kopia av gällande tredjepartscertifikat eller
- Kopia av protokoll för opartiskt genomförd intern eller extern revision av kvalitetsledningssystemet.

3.1.9. Miljöledningssystem

Leverantören ska ha ett miljöledningssystem enligt ISO 14001 eller likvärdigt, eller ett eget miljöledningssystem som garanterar samma miljöskyddsnivå. Ett eget miljöledningssystem ska minst innehålla följande:

Verksamhetsbeskrivning, en översikt över hur företagets verksamhet är uppbyggd och fungerar En införd miljöpolicy

Rutin för registrering av myndighetskrav, beslut och föreskrifter som rör verksamheten inom miljöområdet
Rutin för registrering och hantering av avvikelser och förbättringar
Arlig intern och/eller extern revision av miljöledningssystemet.

Miljöledningssystemet ska vara dokumenterat och på begäran kunna redovisas för Färdtjänsten/Upphandlingsbolaget. Bevis på att kravet om miljöledningssystem är uppfyllt

ska bifogas till anbudet och kan utgöras av:

- Kopia av gällande tredjepartscertifikat/miljödiplomering eller
- Kopia av protokoll för opartiskt genomförd intern eller extern revision av miljöledningssystemet.

3.1.10. Extern kapacitet

En leverantör, som inte själv har kapacitet att lämna anbud, har möjlighet att som extern kapacitet anlita underleverantör för utförande av hela eller delar av uppdraget under; förutsättning att dessa redovisas i anbudet. Leverantör som avser att använda underleverantörer ska förfoga över dessa resurser i den omfattning som krävs för att uppfylla de krav som upphandlingen omfattar. /.../

Leverantören ska ha ett skriftligt åtagande från underleverantören och på anmodan kunna visa att det andra företaget kommer att ställa sina resurser till förfogande under hela avtalsperioden. Färdtjänsten kommer vid behov att kontrollera leveranskapacitet med angivna underleverantörer som redovisats i anbudet..

3.2. Särskilda kontraktsvillkor

3.2.3. Uppförandekod för Leverantören

Göteborgs Stad avser att öka andelen etiska inköp, i enlighet med styrande dokument som gäller för alla kommunens verksamheter. I syfte att säkerställa tillgången på varor och tjänster som producerats på ett uthålligt sätt, ska Leverantören i anbudet redovisa en dokumenterad uppförandekod eller motsvarande. Uppförandekoden ska minst följa:

- ILO's kärnkonventioner
- FN:s barnkonvention

Av uppförandekoden ska tydligt framgå att Leverantören aktivt motverkar korruption i hela sin verksamhet.

Taxi Kurir (mål nr 6425-15) – delområdena 42 – 45 och 51

Taxi Kurir anför huvudsakligen följande till stöd för sin talan. Nämnden har utvärderat anbud som inte uppfyller kravet om att bifoga en uppförandekod i anbudet enligt punkt 3.2.3. Taxi Kurir lider skada eftersom bolaget hade antagits som leverantör om inte nämnden brutit mot likabehandlings-

principen. Det har under överprövningsprocessen framkommit att Taxi Göteborg tilläts komplettera sitt anbud med en uppförandekod i efterhand. Vid anbudstidens utgång uppfyllde Taxi Göteborgs anbud således inte de obligatoriska kraven. En uppförandekod är inte att jämföras med somliga myndighetsuppgifter som anbud i vissa fall kan kompletteras med. Eftersom nämnden begärde in koden i efterhand måste myndigheten ha ansett att det varit viktigt att få uppförandekoden uppvisad redan vid anbudsinlämnandet. Att i efterhand påstå att koden inte var viktig, att den behövs först vid avtalsstart eller att det vore oproportionerligt att förkasta Taxi Göteborgs anbud av denna anledning är rena efterhandskonstruktioner.

Vinnaren Taxi Göteborg har anfört att Taxi Kurirs uppförandekod *kanske* inte uppfyller kravet om att följa artikel 32 i FN:s barnkonvention samt kravet på arbete mot korruption. Med anledning härav anför nämnden har godtagit Taxi Kurirs uppförandekod och att koden uppfyller de ovan angivna kraven. I Taxi Kurirs uppförandekod ingår en hel del skrivningar om arbetsmiljö. I de arbetsmiljöfrågorna ingår även frågor som rör otillåten påverkan, vilket är ett samlingsnamn för trakasserier, hot, våld och korruption. Indirekt innehåller således Taxi Kurirs anbud beskrivningar om korruption även om det inte explicit framgår. Taxi Kurir gavs aldrig någon möjlighet att förtydliga uppförandekoden varför nämndens möjligheter att nu, sent i processen, anse att bolagets anbud inte uppfyller kraven inte borde tillmätas någon betydelse. Taxi Kurir lider skada även om rätten skulle finna att bolagets anbud ska förkastas eftersom Taxi Göteborgs anbud inte borde ha antagits.

Nämnden anför huvudsakligen följande till stöd för sin inställning. Taxi Göteborgs anbud innehåller den efterfrågade informationen om uppförandekod eftersom Taxi Göteborg har bilagt föreningens etikpolicy. Det finns inget krav att handlingar som lämnas in i målet ska benämnas just uppförandekod. Kravet avseende uppförandekod är ett avtalsvillkor. Syftet är

alltså inte att uppförandekoden ska finnas med vid anbudsinslämningen, utan att den ska vara gällande för leverantörer under avtalstiden. Kravet i punkten 3.2.3. att uppförandekoden måste ges in i samband med anbudet är därför ett onödigt krav. Det räcker att anbudsgivaren senare kan visa att denne uppfyller kravet. På begäran av nämnden kompletterade Taxi Göteborg sitt anbud med etikpolicyn. Policyn skapades den 9 november 2012. Taxi Göteborg arbetade efter den och uppfyllde således kravet vid tidpunkten när anbudet lämnades in. En upphandlande myndighet får begära kompletteringar. Inga nya sakuppgifter har tillförts anbudet. Det skulle dessutom vara oproportionerligt att förkasta Taxi Göteborgs anbud av de skäl som Taxi Kurir anför. Om rätten anser att det är ett obligatoriskt krav att anbudsgivaren ska bifoga en uppförandekod med det innehåll som framgår av punkt 3.2.3. uppfyller Taxi Kurirs anbud inte heller det kravet. Det framgår nämligen inte hur Taxi Kurir aktivt motverkar korruption i hela sin verksamhet.

Taxi Göteborg har som vinnare beretts tillfälle att yttra sig och huvudsakligen anfört följande. Kravet om uppförandekod är ett särskilt kontraktsvillkor. Taxi Göteborg har redovisat att bolaget har en uppförandekod genom att acceptera samtliga kontraktsvillkor. Denna uppgift har varit tillräcklig för att nämnden skulle kunna konstatera att kravet varit uppfyllt. Det skulle vara oproportionerligt att förkasta Taxi Göteborgs anbud av denna anledning. Det finns risk att Taxi Kurirs uppförandekod innehåller brister. Om Taxi Kurirs kod är bristfällig bör bolagets anbud rätteligen uteslutas.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning

Har vinnaren Taxi Göteborg uppfyllt kravet om uppförandekod? Enligt förvaltningsrättens mening kan kravet i punkt 3.2.3. inte tolkas på annat sätt än att en uppförandekod ska finnas med i anbudet vid anbudsinsläm-

ningen. Det faktum att kravet står under rubriken särskilda kontraktsvillkor förändrar inte detta. Det har således varit ett krav för alla anbudsgivare att lämna in en uppförandekod vid anbudets inlämnande. Kravet kan inte uppfyllas i efterhand genom kompletteringar. Enligt förvaltningsrättens mening är kravet inte heller oproportionerligt. Eftersom Taxi Göteborg inte bifogade en uppförandekod i samband med inlämning av sitt anbud uppfyller bolaget inte det aktuella kravet.

Har sökanden Taxi Kurir uppfyllt kraven om uppförandekod? Taxi Göteborg och numera även nämnden gör gällande att Taxi Kurirs uppförandekod innehåller brister avseende uppfyllande av artikel 32 i FN:s barnkonvention och arbetet mot korruption. Förvaltningsrätten har, trots uppmaning, inte kunnat ta del av Taxi Kurirs uppförandekod. Därmed får rätten göra bedömningen utifrån vad Taxi Kurir har anfört om innehållet i koden. Taxi Kurir har anfört att bolagets uppförandekod innehåller skrivningar om otillåten påverkan. Enligt förvaltningsrättens mening kan inte dessa påståenden medföra att anbudet ska anses uppfylla kravet om att det tydligt ska framgå att leverantören aktivt motverkar korruption i hela sin verksamhet. Varken vinnaren Taxi Göteborg eller sökanden Taxi Kurir uppfyller således kraven i punkt 3.2.3. avseende uppförandekod.

EU-domstolen uttalade i mål C-100/12 (Fastweb SpA p. 34) att en sökandes talan gällande brister i en vinnande anbudsgivares anbud kan prövas trots konstaterade brister i sökandens anbud och trots att sökanden inte lidit någon skada. En sökande har i en sådan situation ett berättigat intresse av att övriga anbud utesluts och att upphandlingen därvid måste göras om. Taxi Kurir har begärt överprövning av delområdena 42–45 och 51. Av tilldelningsbeslutet framkommer att ingen leverantör återstår när varken Taxi Göteborg eller Taxi Kurir uppfyller alla krav i förfrågningsunderlaget. Därmed återstår endast för rätten att förordna att upphandlingen avseende de överprövade delområdena ska göras om.

Taxi T2 (mål nr 6427-15) - delområdena 39 – 41 och 49

Taxi T2 anför huvudsakligen följande till stöd för sin talan. Avseende delområde 49 har nämnden beslutat sig för att "lägga Taxi T2:s anbud åt sidan" på grund av att det var för dyrt. Detta strider mot principerna om transparens och likabehandling. Det finns inget stöd för att det är möjligt att förkasta ett anbud av den anledningen. Inte heller framgår det av förfrågningsunderlaget att ett anbud som har för högt pris kommer att förkastas. Taxi T2:s anbud har särbehandlats och förkastats trots att anbudet uppfyllde alla krav. Nämnden har dessutom gjort en felaktig uträkning avseende jämförelsepriserna. Det ska rätteligen vara 1 350 kr per timme. På den privata marknaden är det 1 067 kr per timme som gäller som jämförelsepris. Detta innebär en skillnad på 20,9 procent eller 283 kr per timme vilket i sammanhanget måste vara en rimlig skillnad, riskpremie, eftersom forarna har en speciell utbildning för att köra färdtjänst. Det rör ofta dyrare fordon och förseningar är belagda med vite. Nämnden kan inte heller teckna avtal endast med en leverantör eftersom 5 kap. 5 § LOU inte medger det. Det är en skillnad i sak mellan olämpligt, icke-godtagbart och oacceptabelt anbud. Taxi T2:s anbud är både lämpligt och godtagbart. Någon styrkt dokumentation om nämndens budget innan upphandlingsförfarandet inleddes har inte presenterats på sådant sätt att det stått klart för anbudsgivarna vart gränsen för att överskrida budgeten låg. Att förkasta ett anbud som uppfyller alla krav kan aldrig vara tillåtet om det inte anges i lag eller vart fall i förfrågningsunderlaget. Behovet för delområde 49 är 70 fordon och nämnden har endast antagit Taxi Göteborg som offererat 20 fordon. Taxi T2 lider därmed skada eftersom fler fordon hade kunnat antas.

Det strider mot likabehandlingsprincipen att anta Taxi Göteborgs anbud i delområdena 3–41 eftersom anbudet inte innehåller begärd dokumentation, dvs. uppförandekoden. Det är inte korrekt av nämnden att nu göra gällande

att kravet på uppförandekod inte längre är relevant eller gällande. Det strider inte mot proportionalitetsprincipen att förkasta ett anbud som inte uppfyller alla krav. En uppförandekod är inte ett sådant dokument som det är möjligt att objektivt kontrollera att det fanns vid den tidpunkt då anbudstiden löpte ut som är fallet med vissa myndighetsuppgifter. Nämnden begärde in komplettering av uppförandekoden från Taxi Göteborg. Det talar mot att kravet skulle vara irrelevant och sakna betydelse. Att det skulle vara oproportionerligt att förkasta Taxi Göteborgs anbud på denna grund faller därför på sin egen orimlighet med tanke på nämndens agerande.

Vinnaren Taxi Göteborg har anfört att Taxi T2:s uppförandekod *kanske* inte uppfyller kravet om att följa artikel 32 i FN:s barnkonvention samt kravet på arbete mot korruption. Med anledning härav anförs att nämnden har godtagit Taxi T2:s uppförandekod och koden uppfyller de ovan angivna kraven. I Taxi T2:s uppförandekod ingår en hel del skrivningar om arbetsmiljö. I de arbetsmiljöfrågorna ingår även frågor som rör otillåten påverkan vilket är ett samlingsnamn för trakasserier, hot, våld och korruption. Indirekt innehåller således Taxi T2:s anbud beskrivningar om korruption även om det inte explicit framgår. Taxi T2 gavs aldrig någon möjlighet att förtydliga sitt anbud avseende avsnittet om arbetsmiljö varför nämndens möjligheter att nu, sent i processen, anse att bolagets anbud inte uppfyller kraven inte borde tillmätas någon betydelse. Taxi T2 lider skada även om rätten skulle finna att bolagets anbud ska förkastas eftersom Taxi Göteborgs anbud inte borde ha antagits. Vad Taxi Göteborg har anfört om återkopande av underleverantörers resurser saknar betydelse eftersom varje anbud bedöms för sig.

Nämnden anför huvudsakligen följande till stöd för sin inställning. För delområde 49 har Taxi T2 offererat ett pris som vida överskrider vad som kan anses vara marknadsmässigt. Det höga priset medför att nämnden skulle överskrida sin fastställda budgetram om nämnden skulle behöva

avropa från Taxi T2. Det framgår av 5 kap. 5 § LOU att myndigheter inte har en skyldighet att anta anbud som inte är godtagbara. Ett anbud kan vara olämpligt om priset är för högt i jämförelse med marknadspriset i övrigt. Taxi T2 har offererat ett pris om 675 kr för 60 minuter. Baserat på en resa om 15 minuter är Taxi T2:s offererade pris 169 kr för 15 minuter. Till det kommer en startavgift om 675 kr, vilket innebär ett totalpris om 844 kr för 15 minuters resa. Det är 625 procent dyrare än vinnarens offererade pris. Taxi T2 anser det höga priset är motiverat på grund av en skolskjutsskyld för en marginell kostnad och en internutbildning om två timmar för chaufförerna. Det finns inget krav på att nämnden ska redovisa sin budget i förfrågningsunderlaget för att få förkasta anbudet som oacceptabelt. Nämnden har inte begränsat ramavtalet till flera leverantörer, utan det har varit möjligt att tilldela en eller flera leverantörer.

Taxi Göteborgs anbud uppfyller alla obligatoriska krav. Kravet om uppförandekod återfinns i de särskilda kontraktsvillkoren. Syftet med koden är alltså inte att den ska finnas vid anbudsinlämningen, utan tillämpas av leverantören under avtalstiden. Det skulle vara oproportionerligt att förkasta Taxi Göteborgs anbud av detta skäl. Om rätten anser att det är ett obligatoriskt krav att anbudsgivaren ska bifoga en uppförandekod med det innehåll som framgår av punkt 3.2.3. uppfyller Taxi T2:s kod inte heller det kravet. Det framgår nämligen inte hur Taxi T2 aktivt motverkar korruption i hela sin verksamhet.

Göteborgs Buss har som vinnare beretts tillfälle att yttra sig, men inte haft något ytterligare att tillföra.

Taxi Göteborg har som vinnare beretts tillfälle att yttra sig. Bolaget anför huvudsakligen följande. Kravet om uppförandekod är ett särskilt kontraktsvillkor. Taxi Göteborg har redovisat att bolaget har en uppförandekod genom att acceptera samtliga kontraktsvillkor. Denna uppgift har varit till-

räcklig för att nämnden skulle kunna konstatera att kravet varit uppfyllt. Det skulle vara oproportionerligt att förkasta Taxi Göteborgs anbud av denna anledning. Det finns risk att Taxi T2:s uppförandekod innehåller brister. Om Taxi T2:s kod är bristfällig bör bolagets anbud rätteligen uteslutas. Taxi Kurir och Taxi T2 åberopar samma underleverantörer. Därmed skulle de ta hand om 110 000 körningar per år om de skulle vinna samtliga omtvistade delområden. Det ifrågasätts om bolagen har tillräcklig kapacitet för att hantera detta.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Av nämndens beslut daterat den 5 juni 2015 framgår att Taxi T2:s anbud förkastades mot bakgrund av att anbudet var fyra gånger så dyrt som nämnden hade kunnat räkna med i upphandlingen. Anbudet ansågs därför vara olämpligt och inte godtagbart i enlighet med 5 kap. 5 § LOU. Taxi T2 gör gällande att det inte är möjligt att förkasta ett anbud på grunder som varken framgår av förfrågningsunderlaget eller av LOU. Enligt förvaltningsrättens mening kan det inte finnas en skyldighet för en upphandlande myndighet att anta ett anbud som är orimligt högt. Denna ståndpunkt har även framförts i doktrin (jfr Lag om offentlig upphandling – en kommentar, Falk, 2011, s. 215). Nämndens agerande framstår därför som rimligt i denna del. Vad Taxi Göteborg har anfört om åberopande av underleverantörer innebär inte att det finns anledning för ingripande enligt LOU.

Har vinnaren Taxi Göteborg uppfyllt kravet avseende uppförandekod?

Som angetts ovan anser förvaltningsrätten att kravet i 3.2.3. inte kan tolkas på annat sätt än att en uppförandekod ska finnas med i anbudet vid anbudsinslämningen. Eftersom Taxi Göteborg inte bifogade en uppförandekod i samband med inslämning av sitt anbud uppfyller bolaget inte kraven i förfrågningsunderlaget.

Har sökanden Taxi T2 uppfyllt kravet avseende uppförandekod? Taxi Göteborg och numera även nämnden gör gällande att Taxi T2:s uppförandekod innehåller brister avseende uppfyllande av artikel 32 i FN:s barnkonvention och arbetet mot korruption. Förvaltningsrätten har, trots uppmaning, inte kunnat ta del av Taxi T2:s uppförandekod. Därmed får rätten göra bedömningen utifrån vad bolaget har anfört om innehållet i koden. Taxi T2 gör gällande att bolagets uppförandekod innehåller vissa skrivningar om otillåten påverkan. Eftersom det enligt förfrågningsunderlaget tydligt ska framgå att leverantören aktivt motverkar korruption i hela sin verksamhet kan enbart sådana skrivningar inte medföra att anbudet uppfyller kravet. Varken Taxi Göteborg eller Taxi T2 uppfyller således kraven i punkt 3.2.3. avseende uppförandekod. EU-domstolen uttalade i mål C-100/12 (Fastweb SpA p. 34) att en sökandes talan gällande brister i en vinnande anbudsgivares anbud kan prövas trots konstaterade brister i sökandens anbud och trots att sökanden inte lidit någon skada. En sökande har i en sådan situation ett berättigat intresse av att övriga anbud utesluts och att upphandlingen därvid måste göras om.

Taxi T2 har begärt överprövning av delområdena 39–41 och 49. I dessa delområden återstår endast Taxi Kurir och Göteborgs Buss som leverantörer när varken Taxi Göteborg eller Taxi T2 uppfyller kraven. Enligt vad som framkommit ovan uppfyller emellertid inte heller Taxi Kurir kraven avseende uppförandekoden. I mål nr 6447-15 kommer förvaltningsrätten till slutsatsen att Göteborgs Buss anbud innehåller brister som innebär att anbudet ska förkastas. De konstaterade bristerna i Taxi Kurirs och Göteborgs Buss anbud måste beaktas även i denna bedömning eftersom bristerna avser anbudet som helhet. Annars skulle det få orimliga konsekvenser avseende rättens möjligheter att komma till materiellt korrekta avgöranden. Slutsatsen blir då att ingen leverantör uppfyller de ställda kraven. Upphandlingen avseende delområdena 39–41 och 49 måste därför göras om.

Sandarna (mål nr 6447-15) – delområdena 2-3, 11, 13, 15, 20-23, 31-32
och 34

Sandarna anför huvudsakligen följande till stöd för sin talan. Sandarna lider skada eftersom vid en korrekt utförd kvalificering skulle anbudena från Göteborgs Buss, Taxi Göteborg och Taxi Kurir ha diskvalificerats. Därmed skulle dessa anbudsgivare ha uteslutits från utvärderingen. Genom dessa brott mot LOU har Sandarna fråntagits möjligheten att utses till leverantör för de överprövade områdena. Delområde 38, som nämnden anger, omfattas inte av bolagets begäran om överprövning. Huruvida Sandarna har uppfyllt kraven i delområde 38 saknar därför betydelse för om bolaget har lidit skada inom ramen för de överprövade delområdena. Till skillnad från Göteborgs Buss har Sandarna i sitt anbud beskrivit hur bolaget hanterar reklamationer och avvikelser. I förfrågningsunderlaget uppställs inga krav vad beskrivningen av reklamationshanteringen ska innehålla, endast att bl.a. reklamationshanteringen ska beskrivas. Nämnden har svepande påstått att bolaget inte uppfyller kraven utan att precisera vilka uppgifter som påstås saknas jämfört med kravet i förfrågningsunderlaget.

Göteborgs Buss anbud uppfyller inte samtliga obligatoriska krav. Avseende punkten 3.1.5. har Göteborgs Buss bifogat en bilaga av vilken det framgår att bolaget avser att skaffa samtliga fordon avseende de överprövade delområdena. Det framgår av förfrågningsunderlag samt frågor och svar att fordonsförteckningen ska innehålla minst lika många fordon som anbud har lämnats på i bilaga 1. Göteborgs Buss har dock inte angett antalet fordon som avses för överprövade delområden. Inte för något av de överprövade delområdena har Göteborgs Buss angett antalet fordon som ska anskaffas, annan uppgift som exempelvis fordonsmodell har inte heller uppgetts. Kravet är därför inte uppfyllt. För respektive område har Göteborgs Buss endast angett "Ny investering", men det går inte att utläsa att antalet fordon motsvarar antalet fordon som Göteborgs Buss har angett i

bilaga 1. Det följer av ordet fordonsförteckning att vad anbudsgivaren ska inkomma med är en ordnad lista. Antalet fordon som kommer att inskaffas var av intresse för nämnden vid förfrågningsunderlagets upprättande eftersom man angav att alla uppgifter om fordonen som var möjliga att ange skulle anges. Det har i vart fall varit möjligt att ange klass för aktuellt fordon, dvs. 1, 2a, 2b, 4 eller personbil. Det är ett proportionerligt krav att kunna få vetskap om vilka fordon som kommer att tillhandahållas. Att nämnden inte i efterhand anser att det är relevant vilka fordonstyper som anbudsgivaren ska anskaffa påverkar inte det faktum att nämnden faktiskt har uppställt ett sådant krav. Detta klargörs även i frågor och svar av nämnden. Det finns inget hinder för anbudsgivarna att senare anskaffa samtliga fordon, men fordonsförteckningen ska ändå upprättas i enlighet med de krav som uppställts. Det går inte heller att dra slutsatser från bilaga 1 om vilka fordonsmodeller som kommer att offereras. Oavsett om uppgifter om antalet fordon framgår av bilaga 1 kan det inte läka de brister som finns avseende bilaga 11. Kravet på fordonsförteckning har ett naturligt samband med och måste anses stå i rimlig proportion till föremålet för upphandlingen, dvs. serviceresor.

Göteborgs Buss har bifogat en redogörelse av sin organisation avseende punkten 3.1.6. Beskrivningen ska dock lämnas bl.a. avseende reklamationshandtering och kommunikationsvägar med förare. Dessa delar beskrivs inte i Göteborgs Buss anbud, varför kravet inte är uppfyllt. Nämnden anser att det skulle finnas tillräckligt med information avseende reklamationshandtering på grund av att ordet finns på två spridda ställen i Göteborgs Buss anbud. Ordet reklamation dyker upp först under rubriken Resurser, dvs. inom bolagets organisation finns det resurser för "Uppföljning av reklamationer och klagomål". Vidare har Göteborgs Buss under rubriken Dokumentationshantering angett att det i en intern databas registreras reklamationer. Ingentenda av de uppgifter om reklamation som återfinns i anbudet svarar på frågan om hur reklamationshandtering går till vid Göte-

borgs Buss. Det framgår inte heller på vilket sätt Göteborgs Buss kommunicerar med dess förare i samband med utförande av serviceresor. Att ordet reklamationer har angetts kan inte likställas eller jämföras med en beskrivning.

Avseende punkten 3.1.7. har Göteborgs Buss bifogat tre referensuppdrag. Dock lämnas ingen "kort beskrivning" av något av de angivna referensuppdragen vilket är ett krav. Utan en kort beskrivning kan det inte säkerställas att angivna referensuppdrag utgör "likvärdiga" uppdrag. För att referensen ska kunna styrka erfarenhetskravet krävs att en kort beskrivning har lämnats. Kravet hade aldrig uppställts om referenten skulle lämna beskrivningen. Nämnden har ställt krav på *hur* angivande av referenser ska ske. Kravet är inte vagt eller otydligt. Saknas denna beskrivning är kravet inte uppfyllt. Det saknar då betydelse huruvida nämnden tagit del av informationen på annat sätt.

Avseende punkten 3.1.8. har Göteborgs Buss endast lämnat en egen redogörelse för att bolaget har ett kvalitetsledningssystem. Det är oklart om detta är likvärdigt med ISO 9001. Bolaget har inte bifogat något bevis som styrker kravets uppfyllande. Det ligger i sakens natur att ett bevis för att kravet är uppfyllt åsytar en handling utställd av extern part och inte av anbudsgivaren själv. I annat fall skulle det räcka med en beskrivning. De exempel som anges tydliggör kravet på att beviset ska vara utfärdat av någon opartisk, dvs. inte av anbudsgivaren själv. Såsom kraven är uppställda skulle Göteborgs Buss *till sitt anbud* ha bifogat bevis. Bolaget har varken bifogat tredjepartscertifikat eller protokoll från opartiskt genomförd intern eller extern revision. Att nämnden under överprövningsprocessen kompletterat Göteborgs Buss anbud med ett sådant tredjepartscertifikat från Säker Grön Buss:2000 läker inte denna brist.

Avseende punkten 3.1.9 har Göteborgs Buss endast lämnat en egen redogörelse för att bolaget är miljöcertifierat. Det är oklart om nämnden kvalitetsledningssystem är likvärdigt med ISO 14001. Göteborgs Buss har inte bifogat något bevis som styrker kravets uppfyllande. Precis som angetts ovan ska beviset för att kravet är uppfyllt vara utställt av någon utomstående, dvs. inte en redogörelse av anbudsgivaren själv.

Taxi Göteborgs anbud uppfyller inte samtliga obligatoriska krav. Det finns brister i Taxi Göteborgs anbud avseende punkten 3.1.5., punkten 3.1.7. och punkten 3.1.10 i förfrågningsunderlaget. Etikpolicyn som återopats för att visa att Taxi Göteborg uppfyller kraven i punkten 3.2.3. har inte bifogats Taxi Göteborgs anbud. Istället har nämnden begärt in den i efterhand och kompletterat Taxi Göteborgs anbud, vilket strider mot LOU. Det framgår inte heller av den etiska policyn att Taxi Göteborg aktivt motverkar korruption.

Taxi Kurirs anbud uppfyller inte samtliga obligatoriska krav. Avseende punkten 3.1.6. har Taxi Kurir bifogat en redogörelse av sin organisation. Delarna avseende reklamationshantering och kommunikationsvägar beskrivs emellertid inte i Taxi Kurirs anbud.

Avseende punkten 3.1.7. har Taxi Kurir lämnat fyra referensuppdrag. Taxi Kurir har inga egna förare utan anlitar underleverantörer för att utföra uppdrag. Av de referensuppdrag som Taxi Kurir lämnat i sitt anbud framgår inte vilka underleverantörer som utfört refererade uppdrag. Det går därmed inte att utläsa att de referensuppdrag som lämnats utförts av underentreprenörer som Taxi Kurir avser att anlita. Eftersom Taxi Kurir endast anlitar underleverantörer torde kravet på referenser innebära att de referensuppdrag som angivits ska ha utförts av underleverantörer som ska anlitas för den aktuella upphandlingen. Det är obegripligt att nämnden nu anför att det inte är ett krav att visa att referensuppdragen utförts av åkare som leveran-

tören avser att anlita eftersom det uttryckligen anges i förfrågningsunderlaget. Det finns annars inget syfte med referenstagningen.

Avseende punkten 3.1.10. har Taxi Kurir inte lämnat in något skriftligt åtagande från underleverantörer. Det är inte tillräckligt att allmänt hänvisa till underleverantörers fordon. Det framgår tydligt av punkten 3.1.10. att en anbudsgivare ska ha ett skriftligt åtagande från sina underleverantörer.

Nämnden anför huvudsakligen följande till stöd för sin inställning. I den här typen av upphandling är kraven i första hand avsedda att vara uppfyllda vid avtalets genomförande och inte under upphandlingskedet. Storleken och komplexiteten på upphandlingen gör att detaljfrågor ska hanteras inom ramavtalet. Marknadssituationen är dessutom sådan att leverantörerna i stor utsträckning består av beställningscentraler med anslutna åkerier. Vilka åkerier som är anslutna varierar vid varje given tidpunkt. Ungefär en fjärdedel av åkerierna kommer att vara utbytta från anbudstillfällena fram till avtalsstart. Åkeriernas finansiella ställning är ofta låg men beställningscentralen har en god lönsamhet och stabil finansiell ställning. Upphandlingen är anpassad efter marknadssituationen. Det innebär att det inte är relevant att ha information om vilket åkeri en viss referens avser eftersom det inte finns några garantier för att det är just det åkeriet som kommer att genomföra uppdraget under avtalstiden.

Sandarna har inte lidit skada eller riskerat att lida skada. Om förfrågningsunderlaget ska tolkas så som Sandarna gör gällande ska även Sandarnas anbud förkastas. Inom delområde 38 har Sandarna i bilaga 1 offererat 15 fordon. I bilaga 11 har bolaget emellertid endast specificerat tio fordon. Fem offererade fordon saknas således inom detta delområde, vilket innebär att det inte heller framgår av bilaga 1 vilken fordonstyp Sandarna offererar för de fem saknade fordonen. Sandarnas beskrivning av bolagets reklamationshandtering är varken omfattande eller utförlig. Det framgår att det finns

en rutin men inte vad rutinen består i. Sandarna beskriver inte hur utredningen av klagomål går till, olika ansvarsområden eller vart resenären ska vända sig med klagomål. Även Sandarnas anbud ska således förkastas. Sandarna har därför inte lidit skada på grund av påstådda fel inom något av de delområden som ansökan om överprövning avser.

Göteborgs Buss anbud uppfyller samtliga obligatoriska krav. Avseende punkt 3.1.5 har Göteborgs Buss angett antalet fordon som bolaget avser att anskaffa. Antalet fordon i bilaga 11 motsvarar det antal fordon som bolaget har offererat i bilaga 1. Förfrågningsunderlagets utformning hindrar inte anbudsgivaren från att ange att denne ska anskaffa samtliga fordon som ska användas för uppdraget. Om anbudsgivaren inte kan ange några uppgifter om fordonen som kommer att anskaffas ska några uppgifter inte heller anges. Fordonsförteckningen syftar till att visa anbudsgivarens tekniska och yrkesmässiga kapacitet, inte att informera nämnden om vilka fordons typer som ska användas. Nämnden utvärderar heller inte uppgifterna i bilaga 11. Det finns inget hinder för att anbudsgivaren anger att samtliga fordon ska anskaffas. Tvärtom har nämnden gett anbudsgivarna en möjlighet att anskaffa samtliga fordon efter tilldelning av ramavtal och då behöver de inte ange mer information än just att fordonen ska anskaffas. Det framgår även av Göteborgs Buss anbud i bilaga 1 vilka fordons typer som bolaget offererar. Inom de aktuella delområdena är endast en fordons typ tillåten. De fordon som Göteborgs Buss offererar kan därför endast vara av den fordons typen. Uppgifterna som efterfrågas framgår av anbudet och det vore därför oproportionerligt att förkasta anbudet. Det saknas således grund att förkasta anbudet från Göteborgs Buss på denna grund. Fordonsmodell är endast ett exempel på vilken information som anbudsgivarna kan ange i fordonsförteckningen. Det är inte ett krav att anbudsgivaren ska ange fordonsmodell för fordon som ska införskaffas.

Avseende 3.1.6. har Göteborgs Buss på ett tillfredsställande sätt beskrivit kommunikationsvägar med förarna samt reklamationshanteringen och bolaget uppfyller därför kravet. Göteborgs Buss har i sitt anbud under rubrikerna Medarbetare, Utvecklingssamtal, Kompetensutveckling, Kompetens och Utbildning, Arbetsmiljö och Resurser beskrivit kommunikationsvägar med sina förare. Samtliga dessa områden knyter an till olika kommunikationsvägar med förare. Under rubrikerna Resurser och Dokumentationshantering har bolaget beskrivit uppföljning av reklamationer och att klagomål tas upp på ledningens genomgång, arbetsplatsmöten samt åkarmöten. Under den senare punkten beskrivs även att avvikelser t.ex. reklamationer dokumenteras i bolagets interna databas för avvikelser.

Kravet på en kort referensbeskrivning i punkt 3.1.7. syftar till att styrka att uppdraget är likvärdigt med det för upphandlingen aktuella uppdraget. Nämnden har fått bekräftat från de angivna kontaktpersonerna att referensuppdragen avser likvärdiga uppdrag. Göteborgs Buss anbud uppfyller kraven som den korta beskrivningen syftar till att styrka. Detta har enkelt kunnat kontrolleras av nämnden. Det är därför irrelevant för upphandlingen och av oväsentlig betydelse att bolaget inte har gett in en kort beskrivning av referensuppdragen. Det skulle bryta mot proportionalitetsprincipen att förkasta Göteborgs Buss anbud av denna anledning. Det krävs inte att anbudsgivaren lämnar en kortare beskrivning av referensuppdraget för att referensen ska kunna styrka erfarenhetskravet. Det ligger i sakens natur att när en upphandlande myndighet ställer krav på referensuppdrag att myndigheten kontaktar referenserna. Det är kontakten med referenserna som ska styrka erfarenhetskravet, inte anbudsgivarens korta beskrivning. Efter kontroll med referenserna har nämnden bedömt att Göteborgs Buss uppfyller kraven.

Göteborgs Buss uppfyller det obligatoriska kravet avseende kvalitetsledningssystem i punkten 3.1.8. Bolaget har lämnat en redogörelse för att man

har ett kvalitetsledningssystem likvärdigt med ISO 9001. Göteborgs Buss har i anbudet redovisat samtliga punkter som räknas upp i förfrågningsunderlaget för det egna kvalitetsledningssystemet. Det är inte korrekt att bevis på att kravet är uppfyllt måste innehålla ett tredjepartscertifikat eller kopia av protokoll för opartiskt genomförd revision. Detta är endast exempel på vilka bevis som en anbudsgivare kan ge in. Göteborgs Buss har detaljerat beskrivit innehållet i och arbetet enligt det egna kvalitetsledningssystemet på ett sätt som uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget. Nämnden ser inte skäl att ifrågasätta uppgifterna. Det följer av förfrågningsunderlaget att vid avsaknad av certifiering av tredje part, kan bolaget uppfylla kravet på kvalitetsledningssystem genom att inneha ett eget sådant system. Anbudsgivarens eget system certifieras inte av tredje part utan av nämnden. Göteborgs Buss har även angett att bolaget är certifierat enligt Svenska Taxiförbundets egna system Säker Grön Taxi:2000. Certifikatet är även utfärdat långt innan tidpunkten för anbudsinslämningen. Göteborgs Buss har inte kompletterat anbudet i efterhand.

Göteborgs Buss har i enlighet med punkten 3.1.9. lämnat en redogörelse för att bolagets miljöledningssystem är likvärdigt med ISO 14001. Göteborgs Buss har beskrivit att samtliga punkter som räknas upp i förfrågningsunderlaget ingår i bolagets miljöledningssystem. Göteborgs Buss har och arbetar efter ett miljöledningssystem. Tvärt emot vad Sandarna anfört är uppräkningsarna i punkterna 3.1.8. och 3.1.9. endast exempel på vilka bevis som anbudsgivare kan ge in. Göteborgs Buss har inte heller kompletterat anbudet i efterhand eftersom det framgår redan av anbudet att bolaget arbetar efter ett kvalitets- respektive miljöledningssystem. På grund av vad Sandarna har anfört har nämnden begärt in certifikatet för att visa att de uppgifter som Göteborgs Buss lämnat varit korrekta.

Taxi Göteborgs anbud uppfyller samtliga obligatoriska krav. Taxi Göteborg uppfyller kravet avseende uppförandekod i punkten 3.2.3. Taxi Göte-

borg motverkar aktivt korruption. Det var inte nödvändigt att ge in koden i samband med anbudsinlämning. Även om kompletteringen skulle ha inneburit en brist i likabehandlingen var bristen i vart fall minimal och godtagbar i sammanhanget. Kravet påverkar inte utvärderingen. Sammanfattningsvis anförs att det inte finns några brister i Taxi Göteborgs anbud som föranleder att anbudet ska förkastas.

Taxi Kurirs anbud uppfyller samtliga obligatoriska krav. Bolaget har på ett tillfredsställande sätt beskrivit kommunikationsvägar med förare och reklamationshantering enligt punkten 3.1.6. Det framgår exempelvis hur kommunikation kan ske med förarna och att informationsvägarna består bl.a. av mail, sms och personalmöten. Det framgår även hur bolaget hanterar reklamationer.

Taxi Kurir uppfyller kravet avseende referensuppdrag i punkten 3.1.7. Det är inte något krav att det ska framgå av anbudsgivarens beskrivning av referensuppdragen vilka underleverantörer som har utfört uppdraget. Avsikten var inte heller att referensuppdragen ska redovisas per underleverantör utan per anbudsgivare som även kan tillgodoräkna sig underleverantörernas referensuppdrag. Anledningen är att vid den här typen av service-tjänstupphandlingar går det inte att få in uppgifter om underleverantörer som är någorlunda långsiktiga. Inom taxibranschen sker löpande förändringar bland underleverantörerna. Taxi Kurir uppfyller därför kraven eftersom bolaget har angett referensuppdragen för åkericentralen inklusive dess åkerier. Det finns inget krav på att anbudsgivare ska visa att de angivna referensuppdragen har utförts av åkare som anbudsgivaren avser att anlita. Sådana krav fungerar inte i den här typen av upphandling där underleverantörer och referenser ser olika ut varje gång.

Det finns inget krav på att ett skriftlig åtagande från en underleverantör enligt punkten 3.1.10. ska bifogas anbudet. Istället ska anbudsgivaren

kunna visa upp ett sådant åtagande efter anmodan. Det finns inget som tyder på att Taxi Kurir saknar ett skriftligt åtagande och nämnden har ingen anledning att misstänka att kravet inte skulle vara uppfyllt. Taxi Kurirs anbud innehåller inga brister i denna del.

Göteborgs Buss har som vinnande leverantör beretts tillfälle att yttra sig, men inte haft något ytterligare att tillföra.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

En av huvudprinciperna i LOU är att anbud som inte uppfyller alla krav i förfrågningsunderlaget inte ska beaktas. Sandarna har genomgående gjort gällande att nämnden har utvärderat anbud som inte uppfyller de uppställda kraven. Vad förvaltningsrätten har att ta ställning till är således om nämnden felaktigt har utvärderat anbud som är behäftade med så stora brister att de rätteligen skulle ha förkastats. Först måste dock frågan om även Sandarnas anbud innehåller brister prövas.

Finns det brister i Sandarna anbud? Nämnden har gjort gällande att Sandarna inte lidit skada eller riskerar att lida skada eftersom Sandarnas anbud innehåller brister i delområde 38 samt avseende reklamationshanteringen. Eftersom delområde 38 inte omfattas av bolagets begäran om överprövning saknar eventuella brister i denna del betydelse för rättens prövning. Vad Sandarna har angett om sin reklamationshandtering får anses uppfylla kravet på att beskriva hur reklamationer går till eftersom det går att utläsa i stora drag hur handeringen går till. Vad nämnden har anfört gällande brister i Sandarnas anbud lämnas därför utan beaktande.

Göteborgs Buss anbud. I punkten 3.1.5. anges att för fordon som ska anskaffas ska trafikföretaget ange de uppgifter som vid anbudstillfället är möjliga att ange, exempelvis fordonsmodell. Det är således ett krav att an-

budsgivarna fyller i fordonsförteckningen så långt det är möjligt. Vidare ska enligt förfrågningsunderlaget antalet fordon som angetts i bilaga 1 överensstämma med antalet fordon som anges i fordonsförteckningen. Syftet med kraven är att leverantören ska visa att man har tillräcklig teknisk och yrkesmässig förmåga för att utföra uppdraget. Göteborgs Buss har i sitt anbud endast angett att fordonen ska anskaffas genom en ny investering. Det saknas helt uppgifter om fordonsmodell eller övrig information som Göteborgs Buss rimligen hade kunnat ange. Det har inte framförts att det varit omöjligt för Göteborgs Buss att ange denna information. Eftersom Göteborgs Buss endast har angett "Ny investering" utan vidare precisering överensstämmer inte heller vad som angetts i bilaga 1 med fordonsförteckningen i bilaga 11. Eftersom efterfrågade uppgifter helt saknas kan Göteborgs Buss inte anses ha bevisat sin tekniska förmåga och kapacitet. Såsom förfrågningsunderlaget är utformat har Göteborgs Buss inte uppfyllt kraven i denna del. I en upphandling om serviceresor måste det vara grundläggande att den upphandlande myndigheten ges garantier om den framtida leverantörens kapacitet avseende fordon. Det kan därför inte anses vara oproportionerligt att förkasta anbudet från Göteborgs Buss på grund av bristerna i denna del.

Kravet i punkten 3.1.6. innebär att anbudsgivare ska beskriva *hur* bolaget kommer att organisera och bemanna sin organisation för att kunna uppfylla kraven i ramavtalet. För att kravet ska vara uppfyllt måste det enligt förvaltningsrättens mening i vart fall framgå i stora drag hur bolaget har eller kommer att organisera sig i de aktuella delarna. Vid en genomläsning av Göteborgs Buss anbud går det inte att uttyda exempelvis hur reklamationshandlingen kommer att gå till eller hur kommunikationsvägarna utformats. Göteborgs Buss beskrivningar är således alltför knapphändiga i dessa delar för att kravet ska kunna anses vara uppfyllt.

Syftet med kravet i punkten 3.1.7. i förfrågningsunderlaget är att anbudsgivarna genom att hänvisa till tidigare utförda likvärdiga uppdrag ska visa att de har tillräcklig erfarenhet för att kunna utföra uppdraget. En del i detta var även att ange en "kort beskrivning" av de åberopade likvärdiga uppdragen. Det är ostridigt i målet att Göteborgs Buss inte har angett en sådan beskrivning av de uppdrag som åberopas. Nämnden har anfört att det vore oproportionerligt att förkasta anbudet på grund av denna brist. Enligt förvaltningsrättens mening är kravet emellertid inte att anse som för långtgående eller omotiverat med hänsyn till upphandlingsföremålet. Nämnden skulle rätteligen ha förkastat anbudet på grund av denna brist.

Sandarna gör gällande att Göteborgs Buss inte uppfyller kraven i 3.1.8. och 3.1.9 avseende kvalitets- och miljöledningssystemet eftersom bolaget inte har bifogat bevis från en extern part. Nämnden menar att Göteborgs Buss uppfyller kraven och att det inte är nödvändigt att ge in extern bevisning för att uppfylla kraven. Frågan är därför hur kraven ska tolkas. Av förfrågningsunderlaget framgår att det är möjligt att ha ett externt system t.ex. ISO 9001 eller ISO 14001 men det är även möjligt att ha ett eget likvärdigt system. Därefter anges vad som ska ingå i det egna kvalitets- eller miljöledningssystemet samt att systemet måste vara dokumenterat. Slutligen anges att någon form av bevis ska bifogas anbudet för att visa att kraven är uppfyllda. För det fall att en leverantör inte har ett externt system ska således *både* dokumentation och ytterligare bevis bifogas anbudet. I förfrågningsunderlaget har exemplifierats vad som kan anses utgöra bevisning. Förvaltningsrätten konstaterar att Göteborgs Buss inte till sitt anbud har bifogat någon bevisning som styrker att deras kvalitets- och miljöledningssystem uppfyller kraven i 3.1.8. och 3.1.9. Göteborgs Buss anbud uppfyller därmed inte kraven i denna del.

Sammantaget finns det stora brister i Göteborgs Buss anbud som nämnden har bortsett ifrån vid utvärderingen. Förvaltningsrätten instämmer inte med

nämndens resonemang om att kraven är irrelevanta eller oproportionerliga. Det har därför inte varit rätt av nämnden att utvärdera anbudet. Anbudet från Göteborgs Buss ska därför förkastas.

Taxi Göteborgs anbud. Sandarna har gjort gällande att Taxi Göteborg inte har redovisat en uppförandekod i enlighet med punkten 3.2.3. i förfrågningsunderlaget. Förvaltningsrätten har ovan kommit fram till att en uppförandekod ska finnas med i anbudet vid inlämningen för att uppfylla kravet. Eftersom Taxi Göteborg inte bifogade en uppförandekod i samband med inlämning av sitt anbud uppfyller bolaget inte kraven i förfrågningsunderlaget. Taxi Göteborgs anbud ska därför förkastas.

Taxi Kurirs anbud. Av de inskickade handlingarna i målet går att utläsa på ett godtagbart sätt hur Taxi Kurir har organiserat sig vad gäller reklamationshantering och kommunikationsvägar. Vad Sandarna har anfört motbevisar inte detta. Det saknas därför anledning att mot bakgrund av vad sökanden har anfört ingripa med stöd av LOU.

Såsom förfrågningsunderlaget i punkt 3.1.7. är utformat kan förvaltningsrätten inte komma till någon annan slutsats än att Taxi Kurir inte uppfyller det aktuella kravet eftersom bolaget inte har angett vilka underleverantörer som ska anlitas för upphandlingens genomförande. Nämnden borde därför rätteligen ha förkastat Taxi Kurirs anbud.

Varken i förfrågningsunderlaget punkten 3.1.10. eller i 11 kap. LOU framgår att en leverantör måste lämna ett skriftligt åtagande från sina underleverantörer vid anbudsinlämningen. Nämnden ska enligt förfrågningsunderlaget kunna kontrollera kravets uppfyllande vid behov. Vad Sandarna har anfört innebär därför inte att nämndens agerande i denna del strider mot LOU.

Sammanfattning. Mot bakgrund av vad Sandarna har anfört har förvaltningsrätten kommit fram till att anbuden från Göteborgs Buss, Taxi Göteborg och Taxi Kurir inte ska ingå i utvärderingen av delområdena 2–3, 11, 13, 15, 20–23, 31–32 och 34. Eftersom det inte är visat att även Sandarnas anbud innehåller brister har bolaget lidit skada av att inte ha tilldelats kontrakt i dessa delområden. Sandarnas ansökan om överprövning ska därmed bifallas på så sätt att delområdena rättas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1 B LOU)

Maria Jolfors Detert
Rådman

Föredragande i målet har varit föredragande juristen Lina Bergkvist.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angivits när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.